

מן התלמוד

סדר מועד,
מסכת ראש השנה, דף ט"ז

ואמר רב חסדא: מלך וציבור - מלך נכנס תחילה לדין, שנאמר לעשות משפט עבדו ומשפט עמו ישראל. מאי טעמא? איבעית אימא לאו אורח ארעא למיתב מלכא אבראי, ואיבעית אימא מקמי דליפוש חרון אף.

אורח ארעא - דרך ארץ
אבראי - בחוץ
דליפוש - שיתרבה

הסבר: כאשר דנים בשמים את בני האדם בראש השנה, דנים קודם את המלך ואחר כך את שאר העם. הסיבה לכך היא או משום שאין זו דרך ארץ שהמלך יחכה בחוץ, או משום שכדאי לדון אותו לפני שירבה הכעס על חטאי בני עמו.

על המפה

רחוב יפו בירושלים

רחוב יפו הוא רחוב מרכזי בירושלים. הוא מתחיל בשער יפו שבעיר העתיקה, וחוצה את העיר ממזרח למערב. ראשיתו של הרחוב הייתה בדרך יפו, שהובילה בתקופה העות'מאנית מיפו לירושלים. כאשר גדלה העיר והתפתחה נבנו לצדי הרחוב השכונות החדשות שמחוץ לחומות. עם השנים נבנו לאורכו בית החולים העירוני, בית חולים שערי צדק, בית הספר אליאנס ועוד. לאורך הרחוב ניתן למצוא את כיכר צה"ל, כיכר ספרא, כיכר הדודידקה, צומת יפו-המלך ג'ורג' והתחנה המרכזית החדשה.

רחוב יפו בירושלים (Wikipedia, Ranbar)

"תלמוד ישראלי" הינו פרויקט חינוכי, קהילתי וחברתי ששם לו למטרה להנגיש את התלמוד תוך חיזוק והעצמת הקשר לתרבות ומורשת ישראל. הפרויקט כולל: שבועה כרכים על פי סדר הדף היומי, עלונים שבועיים, עלונים ייחודיים לחגים, דף פייסבוק פעיל, ערוץ youtube פעיל הכולל סרטונים, תוכניות קיץ, ועוד. מוקדי לימוד בקהילות ובתי ספר בכל הארץ ואף בעולם.

תלמוד ישראלי - מפגשים דוורים
מחברים עולמות.

סדר מועד | מסכת ראש השנה, דף ט"ז - כ"א
פרשת חיי-שרה | י"ח - כ"ד בחשוון (24-30 לאוקטובר)

דף ט"ז: התאנים של שנת השמיטה

לפני שנים רבות צעדו גמליאל ואביו לבית המדרש שהיה מחוץ לעיר. הם עברו דרך שדות ופרדסים שבהם פירות ריחניים, אבל הם, כמוכן, לא קטפו לעצמם פירות, כי הפרדס אינו שלהם. והנה, הם עברו ליד פרדס שבו גדל סוג מסוים של עצי תאנים, וגמליאל נבהל כשראה את אביו מושיט את היד וקוטר תאנים אחדות. אמר גמליאל: "אבא, המותר לקחת?"

השיב לו אביו: "הרי ודאי יודע אתה, כי פירות שנת השמיטה הם הפקר, וכל איש ראשי לקטוף לעצמו פירות ולאכול כאות נפשו".

המשיכו השנים להלך, ולפתע נזכר גמליאל, הרי שנת השמיטה הייתה לפני שנתים, ושאל: "אבא, איך אמרת שמוותר לקטוף? הן שנת השמיטה חלפה זה מכבר?"

השיב אביו: "נכון בני, אבל בתלמוד אנו למדים שלתאנים הללו לוקח שלוש שנים לגדול. התאנים הללו, הנטו, התחילו לצמוח בשנת השמיטה, ולכן הם הפקר."

דף ט"ז: פסח, שבועות וסוכות

במשנה הנלמדת בדף זה נאמר, כי בנוסף לראש השנה, יש ימים נוספים שבהם הקב"ה יושב ודן על דברים אחרים.

בחג הפסח הקב"ה דן את התבואה, האם תהיה טובה או רעה; האם תצמח תבואה רבה או מעט. לכן הקב"ה ציווה להקריב בפסח את "מנחת העומר" משעורים, כדי שבזכות המצוה תתברך התבואה. **בחג השבועות דן הקב"ה את פירות האילן,** כמה פירות יגדלו, ואם יהיו מתוקים או מרים.

בחג הסוכות הקב"ה דן את המים, כמה מים ירדו לעולם בשנה זו ובאילו מקומות. לכן ציווה ה' לקיים את מצוות ניסוך המים בחג הסוכות, כדי שבזכות מצוה זו נזכה לגשמים.

דף י"ז: מידות ודרך ארץ

התלמוד מספר שפעם חלה מאוד רב הונא, בנו של רב יהושע. הלך רב פפא לבקר את החולה רב הונא, והוא ראה שהחולה כבר נראה כמו מת. אמר רב פפא לבני המשפחה: "הכיניו תכריכים לרב הונא, כדי לקבור אותו בהם".

בסופו של דבר הבריא רב הונא, ורב פפא התבייש ממנו, כי הוא אמר שייכינו לו תכריכים כדי לקבור אותו.

אחר כך סיפר רב הונא, שבאמת אכן הגיע זמנו להיפטר מן העולם, אבל הקב"ה אמר, שמפני שרב הונא מעביר על מידותיו ואינו מקפיד על אלה שמצעירים אותו ואינו נוהג איתם בחומרה בדיוק כפי שמגיע להם, לפיכך, גם בבית דין של מעלה לא יקפידו איתו ויתנו לו לחיות שנים נוספות.

מכאן למדנו, שהקב"ה אינו נוהג במידת הדין למי שמעביר על מידותיו, אלא נוהג עמו במידת הרחמים.

מתפללים

לפניכם אירוע שעור דיון סוער:

ריקי היא נערה רגישה מאוד, בת 16, שאוהבת להתנדב ולעזור. לפני מספר ימים היא הודיעה להורים שלה שהיא החליטה להתנדב במד"א, ולעשות תורנויות בערבים באמבולנס של מד"א, או איפה שיצטרכו אותה. הדבר עורר דיון משפחתי.

מצד שני:

חלק מבני המשפחה טענו שריקי היא נערה מאוד מאוד רגישה ועדינה, והמראות שהיא עלולה להיחשף אליהם במד"א, עלולים לפגוע בה ולהזיק לה מאוד. עדיף שהיא תתנדב במקומות שאין בהם מראות של תאונות, פצועים, דם ואולי אף דברים גרועים יותר. שתתנדב לעבוד עם נוער או עם ילדים, ולא עם פצועים ומראות קשים.

מצד אחד:

חלק מבני המשפחה שמחו מאוד ואמרו שזה מתאים לה להתנדב ולעזור לכולם. אם היא מרגישה שמד"א זה המקום שבו היא רוצה להתנדב - אז צריך לכבד את רצונה, ולאפשר לה להתנדב ולעזור לזולת בדרך הזו.

וא...
עתכם?

אם גם אתם נתקלתם בדילמה ו'התפללתם' עליה אתם מוזמנים לשותף אותנו ואולי היא תתפרסם אצלנו בעלון. ניתן לשלוח למייל talmudisraeli@medison.co.il תחת הנושא "דילמה" עם שם משפחה ועיר מגורים

★ | מן ההסטוריה

הקמת בית חולים שערי צדק בירושלים

בית החולים "שערי צדק" בירושלים הוקם בשנת 1902 בידי ד"ר משה וולך. הוא נבנה ברחוב יפו ליד שכונת שערי צדק, ונקרא על שמה, אולם היה ידוע בתור "בית חולים וולך" או "בית החולים האמסטרדמי". היה זה בית החולים הראשון בו הייתה מחלקה לבידוד חולים מדבקים, והונהגו בו חיסונים לתושבי ירושלים. כאשר נוסד בית החולים נקבע שהוא יתנהל על פי ההלכה, ועל כך מקפידים עד היום. בשנת 1980 עבר בית החולים לקמפוס חדש שנבנה בשכונת "בית וגן", והפך ממוסד קטן למרכז רפואי רב תחומי.

תמונה משנות ה-30 של אמבולנס, בחזית בניין שערי צדק הישן (Wikipedia, ערן צירמון)

חמד* של מושג

מינהל החינוך הדתי
הפיקוח על הוראת תלמוד ותושבע"פ

פיקוח נפש

פיקוח נפש הוא מצב שבו אדם נמצא בסכנת נפשות. מקור הביטוי הוא במקרה של אדם שנפלה עליו מפולת, שצריך "לפקח" (לפנות) אותה כדי לחלץ אותו. לפי ההלכה כל המצוות נדחות מפני פיקוח נפש, ומותר לעבור עליהן כדי להציל חיים, מלבד שלוש העבירות החמורות - עבודה זרה, גילוי עריות ושפיכות דמים.

רוצים להצטרף למאות אלפי לומדי הדף היומי?

להיות ממובילי לימוד הורים וילדים בקהילתכם או להעביר

שיעור שבועי עם חומר איכותי?

יש לנו פתרון בשבילכם! 'התלמוד הישראלי' - סוגיות מהדף היומי בעברית פשוטה להבנה, שאפשר ללמוד עם הילדים. כל קהילה שתצטרף, תקבל את העלון השבועי עפ"י הכמות הנצרכת בקהילתה בחינם עד פתח הבית! לרישום סרקו את הקוד.

4260	3930	3880	3828	3728	3408	3340	2934	2883	2448	2448	2238	1948	0
495 חתימת התלמוד	רבי יהודה הנשיא	רבי עקיבא	חורבן בית המקדש ה-2	הלל הזקן	הקמת בית המקדש ה-2	חורבן בית המקדש ה-1	חורבן בית המקדש ה-1	שלמה המלך	דוד המלך	מתן תורה	אפרים ומנשה	בניי במצרים	בריאת העולם

תלמוד ישראלי

הדף היומי לילדים

התבוננו היטב בציור וענו על השאלות הבאות:

- 1 מי זו האחות המצוירת במרכז הציור ומה היה כינויה?
- 2 מי זה האיש המזוקן בצד שמאל של הציור ומה היה תפקידו?
- 3 מה הקימה האחות שבציור?
- 4 באיזה רחוב ובאיזו עיר שכן בית החולים הזה?

1. מי האיש המזוקן בצד שמאל של הציור?
2. מה הקימה האחות שבציור?
3. באיזה רחוב ובאיזו עיר שכן בית החולים הזה?

מי אני?

1. למד רפואה בברלין ועלה לירושלים.
2. הקים את בית החולים "שערי צדק".
3. היה מסור לחולים, ביקר אותם בבתייהם ותרם להם מכספו.
4. קיבל את התואר אזרח כבוד של ירושלים.
5. עבד במשך שנים רבות עם האחות זלמה מאיר.

ללא שם ל"ל

סרקו את הבר-קוד, היכנסו לערוץ היו-טיוב של התלמוד הישראלי ותוכלו לצפות בעולם שלם של סרטים בנושאים שונים ומגוונים, מרתקים ומעניינים

5780
ה'תש"פ

5778
ה'תשע"ח

5727
ה'תשכ"ז

5708
ה'תש"ח

5707
ה'תש"ז

5699
ה'תרצ"ט

5657
ה'תר"ץ

5323
ה'רמ"ח

5260
ה'ת"ת

5258
ה'ת"ת

4900
ה'רמ"ב

4800
רש"י

4650
רבי טעדיה גאון

4260
ימי הביניים

1492
גירוש ספרד

510
תקופת הראשונים

1500
ה'ת"ת

1897
ה'תר"ץ

1939
שואה

1947
ה'תש"ז

1969
ה'ת"ת

2017
ה'תשע"ז

2019
ה'תשע"ט

2019
ה'תשע"ט

סדר מועד | מסכת ראש השנה, דפים י"ח - כ"א

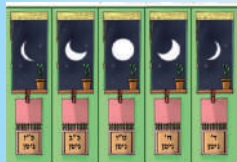
דף י"ח: בזכות תורה וגמילות חסדים

הייתה משפחה של כוהנים בירושלים, שכונתה "משפחת רבן יוחנן", אפילו שהם לא היו קרובי משפחה שלו בכלל. מדוע כונו כך? לפני שנים רבות מאוד, חי עלי הכהן. הוא חי עוד לפני הקמת בית המקדש הראשון, ושימש כוהן גדול במשכן שילה. עלי הכהן היה צדיק גדול ומגדולי הדור, אבל בניו חומקו ופינתו לא נהגו כהוגן, ומפני כך גזר הקב"ה שכל הצאצאים שלהם יפסדו מהעולם כשהם צעירים, ואף אחד לא יהיה זקן. בתקופת רבן יוחנן בן זכאי, התגוררה בירושלים משפחה של כוהנים, שהבנים שלהם היו נפטרים בגיל שמונה עשרה. הלכו בני המשפחה לרבי יוחנן, ושאלוהו: "מה נעשה?" אמר להם: "כנראה אתם ממשפחת עלי הכהן. לכו ועסקו בתורה, וכך תינצלו מן העונש". כך היה. הם עסקו בתורה ולא נפטרו צעירים, ומאז קראו להם "משפחת רבן יוחנן".

דף י"ט: מגילת תענית

מאה שנה בערך לפני חורבן בית המקדש השני, חיברו חכמי ישראל מגילה, בה הם כתבו את כל הימים שבהם היו לעם ישראל נסים והם נגאלו מצרות שונות. חכמי ישראל תיקנו, שבימים הללו ינהגו יום טוב בכל שנה ואסור להתענות בימים האלה. אחרי שחברו בית המקדש, ביטלו חכמים את "מגילת תענית", והימים שרשומים בה כבר אינם ימים טובים, אך הם השאירו שני תאריכים - חנוכה ופורים, בהם אנו מודים ומהללים לה' על הנסים ועל הנפלאות שעשה לאבותינו. אחד מאותם ימים שהיה כתוב במגילת תענית - היה יום כ"ח בטבת. מה ארע ביום זה? הרומאים הרשעים גזרו, שבני ישראל לא ילמדו תורה, לא יערכו ברית מילה ולא ישמרו שבת. הלכו החכמים והפגינו ברחוב: "הן כולנו בני אותו אב ואם (=צאצאים של יצחק ורבקה, ההורים של יעקב ועשו), ומדוע דוקא עלינו אתם גוזרים גזרות קשות כאלה?". שמע המלך את צעקותיהם והוא ביטל את הגזרה.

דף כ': מי מחליט מתי ראש חודש?

היום יש לנו לוח שנה, שקבע האמורא הלל, ובו מסודרים ראשי החודשים והחגים, בדיוק באיזה יום יחולו. פעם, כשבירושלים היו הסנהדרין יושבים, היו הם קובעים את ראש חודש בכל חודש. כיצד? בתחילת החודש הירח קטן מאוד, ומדי יום הוא גדל והולך, עד שבאמצע החודש הוא נראה כמו פדור. אחר כך הוא שוב קטן והולך, עד שהוא נעלם לחלוטין. כשהירח מופיע פעם נוספת, ורואים אותו שוב, זה סימן שהתחיל חודש חדש. עדים היו באים לסנהדרין, ומעידים שראו את הירח ובית דין היו מכריזים שהיום ראש חודש. הירח החדש נקרא "מולד", מפני שהוא "נולד" מחדש. הוא הרי נעלם מעינינו, וחזר ונולד.

דף כ"א: חילול שבת כדי לקדש את החודש

חכמים למדו מפסוקי התורה, כי אם יש צורך, מותר לחלל את השבת כדי לקדש את החודש. אם יהודי מתגורר רחוק מירושלים והנה, הוא הצליח לראות את ה"מולד", הלכנה החדשה. מיד עליו ללכת לירושלים, אפילו שבשבת אסור לצאת יותר מאלפים אמה מחוץ לעיר. מותר היה לו גם לרכוב על חמור, אם היה בכך צורך, ואם הוא פחד לצאת לדרכו לבד, לקח איתו מקלות ואנשים שיילוו אותו. אמר רבן יוחנן בן זכאי: כל עוד שבית המקדש קיים, יש צורך לחלל את השבת כדי לדעת מתי ראש חודש ומתי צריך להקריב קורבן ראש חודש. אבל אחרי שכבר לא מקריבים קורבנות, אין לחלל את השבת אלא לפני חודש ניסן וחודש תשרי, כי בחודשים האלה חלים החגים והעדים צריכים לחלל את השבת כדי שידעו מתי בדיוק חל ראש חודש ויקימו את החגים בזמנם.

דבר תורה

כשאליעזר מחפש לדעת מי הכלה הראויה ליצחק הוא מציב סימן ואומר שהאישה אשר תיתן לו מים ותוסיף להציע להשקות גם את גמליו, היא האישה המתאימה. **מדוע דווקא סימן זה נבחר ע"י אליעזר?** הרב וולבה מסביר את העניין ע"פ סיפור על אדם שהגיע לרב בערב פסח ושאל אותו האם ניתן לקיים את מצוות "4 כוסות" עם חלב, שכן אין לו כסף לקנות יין. מיד הוציא הרב מכיסו סכום גדול של כסף ונתן לו הרבה מעבר לבקבוקי יין. לאחר שהלך, שאלה אשת הרב את בעלה מדוע נתן לו סכום כה גדול הרי הוא שאל רק על ד' כוסות?

ענה הרב שמי ששואל על כוסות של חלב, כנראה חסר לו הרבה מעבר לכך. **גמילות חסדים אמיתית רואה הרבה מעבר לצורך הישיר שבא מול האדם. וכך רבקה אמנו גילתה את מידותיה הטובות במה שנתנה מעבר לבקשתו של אליעזר: "גם לגמליך אשאב".**

חידה!

למדנו בעלון על מולד הירח. זהו את שמותיו השונים של הירח, שאותיותיהם התבלבלו:

1. הנבל

2. רהס

3. חרי

4. ראומה נטקה

(למשל: לואט
'טל, 'טלס 'טלס, 'טלס, 'טלס)

שאלות השבוע

- מה דן הקב"ה בשבועות?
- בזכות מה ניצל רב הונא ממוות?
- על אילו חודשים העדים מחללים את השבת גם כשאין בית מקדש?

בין הפותרים נכונה תיערך הגרלה שבועית* והזוכה בה יזכה בפרס איכותי. את התשובות יש לשלוח עד יום רביעי שלאחר השבת של אותו עלון עד השעה 14:00, למייל talmudhagrala@medison.co.il יש לציין את מסי' העלון עליו אתם עונים.* בפיקוח רואה חשבון

תלמוד ישראלי

בחסות חברת MEDISON
Talmudisraeli@Medison.co.il
טל: 03-9250225 פקס: 03-9265608

מייסד ועורך: מאיר יעקבסון
מנהל חינוכי ועורך: אבי רט
יו"ר חבר הנאמנים: ר"ח חיים פריילימן

משרד
ההשכלה
הגבוהה
והמשלימה

וידענות ספרים